

Hazret-i Musa'nın, Azraile tokat vurup, gözünü çıkarması hâdisesini nasıl anlamalıyız? Bu hadîsin kaynağı "Müslim 1843" diye geçiyor, orada göremedim?

Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm, Hazret-i Azrâil Aleyhisselâmın gözüne tokat vurmuş hadîsinin kaynağı şu şekildedir: *Buhârî, Cenâiz: 69, Enbiyâ: 31; Müslim, Fedâil: 157, 158; Nesâî, Cenâiz: 121; Müsned, 2:269, 315, 351.*

Bu hususta üç meslek var:

"Birinci meslek: Azrâil Aleyhisselâm, herkesin ruhunu kabzeder. Bir iş bir işe mâni olmaz. Çünkü nuranîdir. Nuranî birşey, hadsiz aynalar vasıtasıyla hadsiz yerlerde bizzat bulunabilir ve temessül eder. Nuranînin temessülâtı, o nuranî zâtın hassasına mâliktir; onun aynı sayılır, gayrı değildir. Güneşin aynalardaki misalleri güneşin ziya ve hararetini gösterdiği gibi, melâike gibi ruhanîlerin dahi, âlem-i misalin ayrı ayrı aynalarında misalleri, onların aynalarıdır, hassalarını gösterirler. Fakat aynaların kabiliyetine göre temessül ediyorlar. Nasıl ki Hazret-i Cebrâil Aleyhisselâm, bir vakitte Dihye suretinde Sahabeler içinde görüldüğü dakikada, binler yerde başka suretlerde ve Arş-ı Âzam önünde, şarktan garba kadar geniş ve muhteşem kanatlarıyla secde ediyordu. Her yerde, o yerin kabiliyetine göre temessülü varmış; bir anda binler yerde bulunuyormuş."

"İşte, şu mesleğe göre, kabz-ı ruh vaktinde insanın aynasına temessül eden melekü'l-mevtin insanî ve cüz'î bir misali, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm gibi bir ulü'l-azm ve celâlli ve hiddetli bir zâtın tokadına maruz olmak ve o misalî melekü'l-mevtin libası hükmündeki suret-i misalîyesindeki gözünü çıkarmak ne muhaldir, ne fevkalâdedir, ne de gayr-ı makuldür."(1)

İnsanın ruh aynasında akseden Azrail (as)'in hakiki vücudu değil, aynadaki basit bir in'ikâsıdır. Hazret-i Musa (as) bu yansımadaki sûrete tokat attığı için, Azrail (as)'in hakiki vücudundaki gözü değil, bu aynada temessül eden sûretin gözünü çıkarmış oluyor. Bu birinci mesleğin görüşüdür ki; Risale-i Nurların tarzı bu şekildedir.

"İkinci meslek odur ki, Hazret-i Cebrâil, Mikâil, Azrâil gibi melâike-i izâm, birer nâzır-ı umumî hükmünde, kendi nevilerinden ve

kendilerine benzer küçük tarzda aveneleri vardır. Ve o muavinler, envâ-ı mahlûkata göre ayrı ayırdılar. Sulehânın (*Haşiye 1*) ervâhını kabzeden başkadır, ehl-i şekavetin ervâhını kabzeden yine başkadır. Nasıl ki, *أَطَشَرَاتِ طَائِفَاتِ النَّوْ - أَفْرَعَاتِ عَائِزَاتِ النَّوْ* âyeti işaret ediyor ki, kabz-ı ervâh eden, taife taifedir. Bu mesleğe göre, Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâm, Hazret-i Azrâil Aleyhisselâma değil, belki Azrâil'in bir avenesinin misalî cesedine, fitrî celâletine ve hulkî celâdetine ve Cenâb-ı Hakkın yanında nazdar olmasına binaen, ona bir tokat aşk etmek gayet makuldür. (*Haşiye2*)"

"HAŞIYE 1: Bizde "Seydâ" lâkabıyla meşhur bir veliyy-i azîm, sekeratta iken, ervâh-ı evliyanın kabzına müekkel melekü'l-mevt gelmiş. Seydâ, bağırarak demiş ki: "Ben talebe-i ulûmu çok sevdiğim için, talebe-i ulûmun kabz-ı ervâhına müekkel, mahsus taife ruhumu kabzetsin" diye dergâh-ı ilâhiyeye rica etmiş. Yanında oturanlar bu vak'aya şahit olmuşlar."

"HAŞIYE 2: Hattâ memleketimizde gayet cesur bir adam, sekerat vaktinde melekü'l-mevti görmüş, demiş: "Beni yatak içinde yakalıyorsun!" Kalkmış, atına binmiş, kılıcını eline almış, ona meydan okumuş. Merdâne, at üstünde vefat etmiş."(2)

Bu mesleğe göre dört büyük melekden her biri, bir vazifeden mes'ul bakan gibidir. Bu bakanların raiyetinde binlerce vazifeli memur vardır. Azrail de (as) insanların ruhlarını almakla vazifeli bir nâzırdır ve emri altında sayısız vazifeli memuru vardır. Bu vazifeli memurlar onun namına insanların ruhlarını alıyorlar. Tabiî bu memurlar insanların ameline göre ayrı ayrı temessül ediyorlar. Kâfirlerin ruhu için ayrı, Mü'minlerin ruhu için ayrı vazifeli memurlar vardır. İşte Hazret-i Musa'nın (as) tokat attığı ölüm meleği, Azrail (as) değil, onun bir memuru olan melektir.

"Üçüncü meslek: Yirmi Dokuzuncu Sözün Dördüncü Esasında beyan edildiği gibi ve ehâdis-i şerifenin delâlet ettiği üzere, "Bazı melâikeler var ki, kırk bin başı var. Her başında kırk bin dili var (demek seksen bin gözü dahi var). Herbir dilde kırk bin tesbihat var."

"Evet, madem melâikeler Âlem-i şehadetin envâına göre müekkeldirler, Âlem-i ervahta o envân tesbihatlarını temsil ediyorlar; elbette öyle olmak lâzım gelir. Çünkü, meselâ küre-i arz bir mahlûktur, Cenâb-ı Hakkı tesbih ediyor. Değil kırk bin, belki yüz binler baş hükmünde envâları var. Her nevin, yüz binler dil hükmünde efradları var, ve hâkezâ..."

"Demek, küre-i arza müekkel meleğin kırk bin, belki yüz binler başı

olmalı ve her başında da yüz binler dil olmalı, ve hâkezâ..."

"İşte bu mesleğe binaen, Hazret-i Azrâil Aleyhisselâmın her ferde müteveccih bir yüzü ve bakar bir gözü vardır. Hazret-i Mûsâ Aleyhisselâmın Hazret-i Azrâil Aleyhisselâma tokat vurmaı, hâşâ, Azrâil Aleyhisselâmın mahiyet-i asliyesine ve şekli-i hakikîsine değil ve bir tahkir değil ve adem-i kabul değil; belki vazife-i risaletin daha devamını ve bekasını arzu ettiği için, kendi eceline dikkat eden ve hizmetine sed çekmek isteyen bir göze şamar vurmuş ve vurur."(3)

Bu fikre göre de; her bir meleğin sûreti ve vücudu, vazifeli olduğu işin mahiyet ve kemiyetine göredir. Çok büyük ve kemiyetli bir vazife ile vazifelenmiş ise; sûret ve şekli de ona göre büyük ve kemiyetli oluyor. Azrail (as) bir anda milyonlarca ruhu almakla mükellef olduğu için, Allah, Azrail'e (as), bu ruhtar adedince misalî göz ve teveccüh vermiştir.

İşte Hazret-i Musa (as)'in tokat attığı göz, Azrail (as)'in hakiki gözü ve sûreti değil, misalî gözlerinden bir tanesidir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup, İkinci Mesele ...](#)

(2) bk. [age.](#)

(3) bk. [age.](#)